

בשבעות האחרונות אין כימעט עתון חשוב בעולם, שלא הקדיש מאמרים ארוכים וממצים לפרשתילבון. כתוצאה מכך יודעים הקוראים בחו"ל על הפרשה יותר מאשר הקורא הישראלי הממוצע. מאמרי העתונות הזרה כוללים לרוב שני חלקים: אחד הדין בהש"ע פעת הפרשה על חיייהציבור הישראליים, ואחד הנותן גירסה על מהות עסקהביש ופרטיו. מעניין שכל העתונים הזרים נוקטים בקו

אוהד ללבון ומותחים ביקורת חמורה על בןגוריון ונערייהצרו. כדי לתת לקורא הישראלי מושג על מאמרים אלה, המביעים את דעת העולם על הפרשה, מוסר "העולם הזה", להלן קטעים ממאמרי ריהם של ארבעה עתונים חשובים בארבע ארצות. "העולם הזה" אינו מוסר את גירסת העתונים על העסק הביש, מטפח בפירסום הקטעים הנוגעים לעניינים הפוליטיים הפנימיים של מאבק לבון ויריביו.

הפרשה - בעיני העולם

השבועות האחרונים טיים ("זמן") היה אחד האחרונים בעולם שהקדיש כתבה לפרשה. השבועון הימני, הנפוץ בעולם בלמעלה חשני מיליוני קופים בשבוע, נקט בשנים האחרונות קו אוהד לישראל. מאחורי המשבר עומד, כרגיל, ראש הממשלה דויד בןגוריון, 74, שהחלטתו נחושה כי פרשת לבון תיובש בדרכו שלו, או בכלל לא. בגלל צנורה ממשלתית גוקשה, לא ידע עד כה איש - מהי בדיוק פרשת לבון. בחקירות סודיות סיהרו בתייהמשט, ואפילו הממשלה הישראלית, את לבון מכל אחריות (למעשה הביש). רוגז ונסער מזולול זה בדעותיו, התפטר בןגוריון מראשות הממשלה, אילץ את מפלגתו, מפא"י, לבחור בינו לבין לבון, שהודח כמוכיר כללי של ההסתדרות. אולם צופים בבתיהקולנוע הישראליים קראו בוז ליומניהחדשות של בןגוריון, מתאו כפיו אלה של לבון.

...עתונאים ישראליים גילו (את פרטי הפרשה), איימו לפרסם את החדשות בעתון בריטי... לבון טען כי חתימתו וזייפה... ובןגוריון גמר אומר להגן על המי זייפתו והתקבל לבון כי היה אדם סמכותי. ביקש שנתן הרגילה, מתכחל בןגוריון להשאיר בחיים את הפרשה שפילגה את הארץ במשך שש שנים.

לאכספרס הקדיש לפרשה שני עמודים שלמים. השבועון הצרפתי, המקורב לחוגי מאונס'פראנס, לקח חלק פעיל במרוץ אנטיהרוח נגד הגול בעניני אלגוריה ונחשב לביטאון העיקרי של בנייהציגה הליברלית הצרפתית. במבט לאחור, נראית תוכנית (המעשה הביש) כמעשה סירוף. רוב המומחים האירופיים סבור כי מעולם לא היה יכול מדינאי אחראי, חבר בממשלה רצינית, להרשות ביצוע של תוכנית כה שנונית. אולם אחרים טוענים, כי באחירה ששררה במזרח התיכון בשנות ה-50, מה שרואה כיום ככלתי מתקבל על הדעת, היה רגיל לגמרי. (בעת שירותו כשר הבטחון) לא יכול היה לבון לסבול את דעת, הגיבור בעל התכונות השחורה על החייל החיל בעל הפציעות הבלתיספורות, התפארת הלאומית. הוא גם לא יכול היה לסבול את שמעון פרס, הצעיר ממנו בארבע, דינמי ועליו, הסוס הפאבוריטי של בןגוריון, אך גם יונם או פעיל בכל המיבצעים החשאיים, כל משא ומתן סודי, כל תימרון הדומה למומה...

היו דרושות חמש שנים, לפני שנוצר בקיע בחומת ההשתיקה, שמאחוריה עלתה פנחס לבון את מרידתו והרשימה הקיסרית שליו. על חסר חוסר אונים אלה, ביקש להתנקם בהשליכו את עצמו, בגוף ונפש, אל הקרב. עתה הגיע אל שכרו: בעיני ישראלים בלתיספורים, קשר רים שמו ודמותו עם כל המאבקים הגדולים - מאבקי הצדק, הכבוד, וכיוצא בזה. קומתו הגבוהה, פניו הקמור טים והדקים של איש משכיל, הפכו סופולריים כפי שהיתה הדמות המוצקה, חויההגנים הנוקשים, והבלורית הלבנה הבלתירגילה של אויבה, בןגוריון האגדי.

כאשר התכנס מרכז מפא"י לישיבת ההדחה, הורם לזכות לבון קולו של הפרופסור רוטנשטרייך, מנהל הלימודים הילוסופיים באוניברסיטה העברית. בין עסקני המפלגה, לא מצא אלא מיכאל אחת העברות, תמיכה ראש הממשלה לשעבר, משה שרת. שניים אלה מייצגים היטב את הקואליציה אשר, בקרב העם, תומכת בלבון: אנשי הרוח, ומתנגדי המדיניות "הנוקשה" של בןגוריון. בןגוריון וידידיו יודעים היטב כי הפרשה לא הסתיימה. התנהגות לבון יצרה פרשה חדשה, היחידה החשובה כיום: והיא פרשת היחסים בין האיגודים המיקצועיים לבין המדינה. כראש ההסתדרות, הוכיח לבון כי יכול היה להביא את ראש הממשלה עצמו, לשים לאל את החלטותיו ולגרומם במתחון לקרע ברשות המבצעת. כיום, שוב אין, ההתורכים הצעירים" של חצר בןגוריון מסתירים את מטרותם, לגביהם מדובר בחיסול הכוח הבלתימוגבל של ההסתדרות, בהשתחררות" - והביטוי שבו הם משתמשים - מאפיסרופותה הכלכלית והמניהלית, בצימצום תפקידה למיסגרת של הגנה על

זכויות מיקצועיות של העובדים. מגיני לבון, מצידם, מבינים כי הם מגינים על עצם עתידה של ההסתדרות. כול השגריים היושבים בתל-אביב הודיעו לממשלתיהם: מאחורי לבון מסתמנת מדיניות אלטרנטיבית עבור יש"ר. ראל. אין זה מיקרה שאנשים כמו שרת, בקרב מפא"י, מגינים על פנחס לבון - בתמיכת כל מפלגות השמאל - נגד בןגוריון, שמעון פרס ומשה דיין.

על רקע מדיני זה אין רבים מידידי לבון אוהבים לדבר. עבור קיימת רק הדראמה האישית של אדם בודד, שום דבר לא היה חשוב בעיניו, מלבד היותו חף מפשע. אומנם הוא קומם את האיגודים המקצועיים נגד הממשלה; אומנם הוא שבר לשניים את מפא"י; אומנם הוא הטיל דופי בבןגוריון האגדי, על כי חיפה על קוגניו; אומנם מסבכת פרשתו חלק מן המטכ"ל בקנוני יה אפלה של זיופים. לבון לא ידע כי הוא עתיד לקומם נגדו את ערכאות השלטון ולעורר את זעמו של המנהיג הקדוש, ראש הממשלה הבלתימתחלף של מדינת ישראל, ויהיה מטרה למעלות בלתיספורות של מדינת תים החשאים האזריים של ארצו. אילו ידע זאת, יתכן כי היה מקבל פשרה. אך לגבי מגיניו, המדובר היה בעצם חקירתן הצדק. אנשיהרות, האידיאליסטים הסוציאליסטים העתיקים, שאינם רואים את ישראל אלא כארץ של חופש; פעילי האיגודים המקצועיים הצעירים שאינם רוצים מדינת משטרה, בה יתפסו פולחן הגיבורים הנוקנים והצנורה הצבאית, את מקומם של חוקים עליונים - לא קיבלו את ההסבר של "מטבת המדינה".

ספקטייטר ("צופה") הוא שבועון שמרני, מן הרציניים והחשובים ביותר בבריטניה. להלן קטעים ממאמרו של אירקין צייילדרס, כתביחזן נודע ובנו של שר בממשלת ארלנד, שהתפרסם על לבון בשבועון זה. לבון הערצת שביקר נט בישראל, עורר לא פעם את זעם דוברי ממשלת ישראל כתוצאה ממאמריו ומספריו, בהם עמד על הקשר בין מדיניות החוץ הישראלית לבין גמול מדינותהעבר. זה המישה חרושים ממוצעות צעיר ישראל, כימעט בהת" מדה, עלידי משבר פוליטי, שהביא עתה להתפטרות מר בןגוריון. במדיניות המערב ניתחו הפרשנים בהרחבה את פרשת לבון ואת השפעתה על מדיניותהפנים בישראל. דובר על תפקידה השנוי-מחלוקת של ההסתדרות, בה כיהן לבון כמוכיר כללי; על התנגשות האישים וההשקפות בתוך מפא"י, על הסעה הממשלתית ובה מנחתם וירושלם של בןגוריון, אך מתחת לכל אלה, מונחת בשורשי המשבר, כמה מן הסודות העוטפים את רוב ההיסטוריה הקרובה של המזרח התיכון. שום עתון ישראלי, ושום כתב זר בישראל, לא הורשה לתאר את ההתחלחות האמיתיות של פרשתלבון, אלא במלים "עסקביש משנת 1954" שאושרו עלידי הצנורה. כל השאר נספל עלידי הצנורות הקיצונית ביותר שפעלה איפעם בישראל, מחוץ לתקופות של מלחמה ממשית.

... פרשנים מערביים רבים, וכן רבים מן הישראלים עצמם, רואים בתיומון ובדאגה את נסיגות הממשלה למנוע כל פירסום של פרטי "עסקהביש" משנת 1954. עובדותהיסוד ידועות ברבים. אילו הודתה בהן ישראל עתה, כעבור קרוב לשבע שנים, היה הדבר מוק לה חפות מאשר מראה הולמים הלבנים העצומים בעתונות, הנושאים בדרךכלל. אולם קיימות סיבות טובות אחרות המסבירות מדוע איאפשר לפרסם את פרטי פרשתלבון. בפברואר 1955 החליף בןגוריון את פרטי כשר בטחון, שאושרו פיתאומי ושרירותי. איסטרטגיות שהיו כרוכות ממשרדהבטחון, וההחלטות האמיתיות שליו כרוכות בכך, מהחח את הסודות אשר בןגוריון משתדל כל כך להסתירם. כי "עסק הביש" של 1954 הביא לשינוי כללי של כל האיסטרטגיה הישראלית, אשר מאותו רגע והלאה צעדה לקראת כיבוש חציאהאי סיני.

גילוי פרשתלבון היה מוציא לאור לא רק את סודות האיסטרטגיה האת, אלא גם את היסכסוך בין קו ה"ד"ר קיום" לבין קו "האקטיביזם" שפרץ בצמרת הישראלית באותן השנים. מסתבר כי איש לא סיפר למשה שרת, שהיה אז ראש הממשלה, על תוכניות משרדהבטחון. שרת דגל, בדרך כלל, ב"דוקיזם". בןגוריון ודיין דרשה, ואף השיגו, "אקטיביזם". בין החודשים פברואר ונובמבר 1954, הורעו בהתמדה היחסים בין בןגוריון לבין שרת. אותה שעה הכין האיטסראטג הישראלי המזהיר את מיבצעסיני (ותוך כדי כך פלש, בין השאר, לאזור המפורו של ניצנה, שכבישי היו חיוניים להתקפה על סיני). בנובמבר 1955 נטל

בןגוריון לידיו את תפקיד ראש-ממשלה, והוריד את שרת לדרגת שר-חזק. מאז השתלט האקטיביזם כללי, בעזרת צחת שכלל את בןגוריון, שמעון פרס ומשה דיין. בין התארכים הרבים שיש להם חשיבות בהיסטוריה הקרובה של המזרח התיכון, יש משמעות בליטוריה ה'18 ביוני, 1956. במצרים נחוג באותו יום רשמית "יום הפינוי" - יציאת החייל הבריטי האחרון מאזור תעלתסואץ. בישראל התפטר באותו יום משה שרת מתפקידו כשר-חזק, מבלי לתת כל נימוק, פרט לזה שלא מצא אפשרות לכהן בממשלה אשר בראשה עומד בןגוריון. הוא ציין שרצה להתפטר עוד בנובמבר 1955. באותו זמן הוחלט על מיבצעסיני. כמו פתיל של פצצה, הביא עסקהביש של 1954 להתפוצצות זו, שהחרי דה את העולם. על כן הוטל על הצנורה למנוע את פירסום פרטיו.

דר שפיגל ("הראי") הוא שבועון-החדשות העיקרי בגרמניה המערבית, בעל עמדה ותפוצה דמות לאלה של העולם הזה בישראל. דר שפיגל הקדיש לא פעם כתבות-שדר חיוניות לאישים ישראליים, כמו בןגוריון ודיין, אך יחד עם זאת לא נמנע מהעלות על נס את רעיונות העולם הזה. דר שפיגל הוא ליבראלי בהשקפתו הכללית, ושנוא על המשטר הקיים בגרמניה.

מזה זמןמה משמיעים בעניני ישראל רמזים קודרים על "עסקהביש" מסויים. הכתמים הלבנים, והשמות המסור-טים של קצינים גבוהים, מעירים על תקיפות הצנורה, המבקש להסתיר את הנסיבות שגרמו למשבר החמור. ... למעשה התחילה הפרשה עוד בינואר 1954, כאשר ניכנס איש האיגודהמיקצועי, פנחס לבון, למשרדהבטחון. לבון הסכיב לכל שהוא אינו רואה בעין יפה את הערצת החובה שמעריצים הקצינים הישראליים את הבוט שלהם, דויד בןגוריון, אשר התפטר זה עתה. כי מזה שנים קיימת איבה בין ביניי (כפי שהוא נקרא בישראל) ולבון. האישים המרכזיים במשרדהבטחון - ביניהם הרמטכ"ל שתוםהעין, משה דיין, או בן 40 - לא היו מוכנים להאזין לדבריו העוקצניים של לבון על אדוניהם. כעבור זמן קצר מצא לבון עצמו, מבודד מיעוציו הצבאיים.

דיין וחבריו מרדו בלבון בעיקר מפני שהלה דחה את תוכניותיהם שוחרותהמלחמה. תפיסתו של משה דיין הסתמך בדיעה שיש לסכסך בין עבד אלוואצר לבין תומכיו הפוטנציאליים בעולם, וכי לחסל אויב זה מבחינה צבאית, בעזרת המערב.

... כישלון עסקהביש נוצל עלידי דיין וחבריו כדי להיסר משרדהבטחון השנוא עליהם. כאשר ביקש שרת המוועד הסברים משרדהבטחון, וכאשר לבון הכחיש כל אחריות מצדו לעניין, המציאו הקצינים פקודתמיבצע מווייפת, שכללה את המלים המכריעות: "בפקודת שר הבטחון לבון". ... בקיץ 1960, הודה האדם השלישי בפני שופטיו כי שיקר ביודעין בשנת 1955, כאשר טען כי לבון נתן את ההוראה לעסקהביש. הוא קבע כי פקודתהמיבצע, שהוגי שה עלידי הקצינים, היא מווייפת.

הודאה זו עורדה את לבון, באוגוסט 1960, לדרוש רהביליטציה פומבית. כאשר ניסה בןגוריון למנוע את סיהור יריבו, גייס שרהבטחון לשעבר את מפא"י נגד ראש-הממשלה שלה, שרהבטחון נדחק לפינה עלידי חברי מפלגתו, עד כי גאלץ להסכים להודעתחקירה של שרים. ההודעה סיהרה את לבון מכל אשמה. בכל זאת סירב בןגוריון, במקשנות, לקבל את מסקנות החקירה, שאשרו עלידי רוב בעקשותו. כן גרם למשבר ממשלתי. ברור כי בןגוריון חושש מפני אבדן הפרס טיגיה של משה דיין, שרהחלקלאות, בו רואה ראש הממשלה בן 74 את יורשו. הוא חושש גם בפני תוצאות מרחיקותלכת עוד יותר.

כי החקירה הוכיחה, טען הח"כ הקומוניסטי סנה בסארלי-מנט, שאת הפקודה לעסקהביש נתנו קצינים שהתייעצו עם אישיות שלא היתה מוסמכת לכך, מבחינת החוק, אך אותה ראו הקצינים כמסומכת.

הזקן התרגו ותבע מן "המשמיע והפחדן" סנה, לחתר על חסינותו הפארלמנטרית ולפרש את שמה של אותה אישיות. השיב הקומוניסט: "אתה מתרגו כאילו ידעת מי האיש".